

Factchecking in een veranderend platformlandschap:

De relatie tussen Nederlandstalige factcheckorganisaties & Very Large Online Platforms binnen het kader van de Digital Services Act

Samenvatting	3
Introductie	4
Opzet van het onderzoek	6
Thema 1. Fragiele samenwerking & afhankelijkheidsrelaties	8
Veranderende prioriteiten van VLOPs	8
Financiële kwetsbaarheid	9
Factchecking als publiek goed	9
Tussen afhankelijkheid en onafhankelijkheid	10
Een asymmetrische relatie tussen factcheckers en VLOPs	10
Thema 2. Data, infrastructuur & platformgestuurde zichtbaarheid	12
Verdwijnnende infrastructuur als het eigenlijke knelpunt	13
Thema 3. Governance Gap	15
Tegengeluid vanuit beleidsperspectief	16
Formele mechanismen zonder garantie op opvolging	17
De onduidelijke juridische status van de Code of Conduct	17
Een structurele oplossing: financiering als Europese verplichting	17
Conclusie & aanbevelingen	19
Literatuurlijst	22

Dit onderzoek werd uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid, in samenwerking met BENEDMO, in het kader van het onderzoeksproject 'Factcheck Connect' en is tot stand gekomen dankzij een subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

Onderzoeker & auteur:
Rebecca Haselhoff
Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid

Reviewers:
Marina Tulin
Universiteit van Amsterdam

Michaël Ogenhaffen
KU Leuven

Samenvatting

Desinformatie verspreidt zich in hoog tempo via grote online platforms, en factcheckorganisaties spelen een steeds grotere rol in het waarborgen van betrouwbare informatievoorziening. Tegelijkertijd zijn deze organisaties in belangrijke mate afhankelijk van de infrastructuren en beleidskeuzes van Very Large Online Platforms (VLOPs). Op Europees niveau moeten de Code of Conduct on Disinformation (CoC) en de Digital Services Act (DSA) deze samenwerking stimuleren en de verantwoordelijkheid van platforms vergroten. Eerdere evaluaties van het European Fact-Checking Standards Network wijzen er echter op dat platforms hun toezeggingen onder de CoC niet altijd nakomen. Dit rapport onderzoekt daarom hoe Nederlandstalige factcheckers en factcheckorganisaties zelf de relatie met VLOPs ervaren, en welke mogelijkheden zij zien voor beleidsmaatregelen die hun positie kunnen versterken.

Om deze vraag te beantwoorden zijn negen kwalitatieve interviews gehouden: vijf met Nederlandstalige factcheckorganisaties (Nieuwscheckers, het Algemeen Dagblad, deCheckers, Pointer en DPA) en vier aanvullende expertinterviews (ACM, een DSA-functionaris van de Europese Commissie, het Instituut voor Informatierecht, en Post-X Society), afgenomen tussen februari en juli 2026. De interviews zijn thematisch geanalyseerd volgens de methode van Braun en Clarke (2006).

De bevindingen laten zich samenvatten in drie thema's. Ten eerste ervaren factcheckers een fragiele en asymmetrische afhankelijkheidsrelatie met platforms: samenwerkingen zijn doorgaans tijdelijk, projectmatig en instrumenteel, en verdwijnen zodra de strategische belangen van platforms veranderen. Dit raakt zowel de zichtbaarheid van factchecks als de financiële positie van factcheckorganisaties, die vaak al afhankelijk zijn van kortlopende subsidies. Tegelijkertijd blijft journalistieke onafhankelijkheid een kernwaarde, wat leidt tot een voortdurende spanning tussen de praktische voordelen van samenwerking en het risico op verlies van autonomie.

Ten tweede blijkt toegang tot platformdata voor de meeste factcheckers geen doorslaggevend knelpunt: zij werken overwegend met open bronnen. Wel ervaren zij het verdwijnen van infrastructuur zoals CrowdTangle en Google's ClaimReview als een concrete verslechtering van hun mogelijkheden om desinformatie te monitoren en zichtbaar te maken, en blijft de werking van aanbevelingsalgoritmes voor hen grotendeels ondoorzichtig.

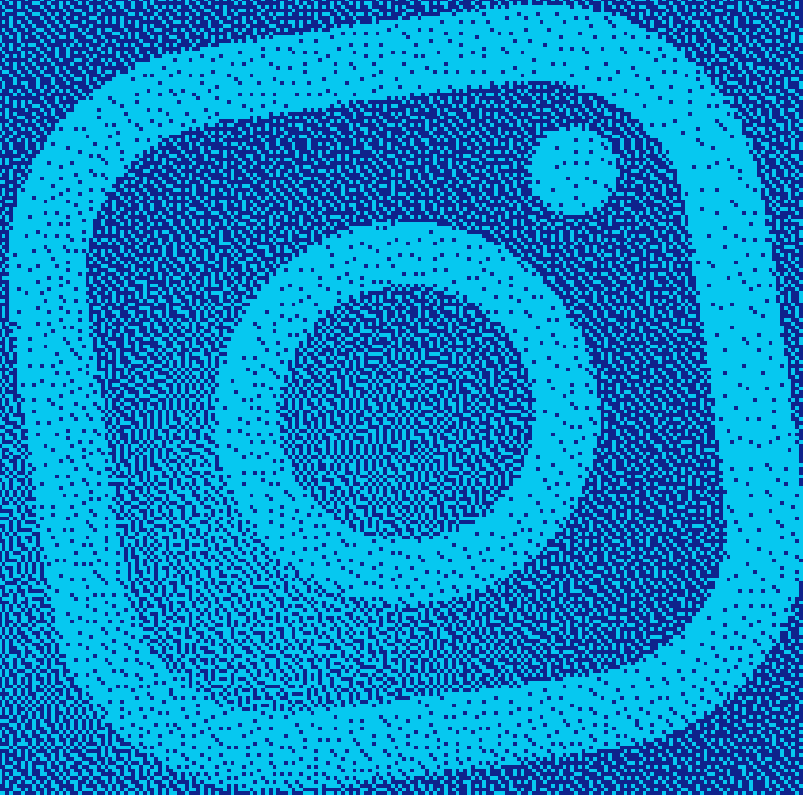
Ten derde signaleren respondenten een governance gap tussen de ambities van de DSA en de CoC en de praktijk die zij dagelijks ervaren: formele mechanismen zoals artikel 40 (data-toegang) en de status van trusted flagger bieden weinig garantie op daadwerkelijke opvolging, en de juridische status van de CoC zelf blijft ambigu. De aanvullende expertinterviews nuanceren dit beeld: de DSA bevindt zich nog in een relatief vroege implementatiefase, waardoor effecten mogelijk pas op langere termijn zichtbaar worden.

Op basis van deze bevindingen doet dit onderzoek vier beleidsaanbevelingen:

1. **Versterk de handhaving én evalueer de praktische werking van de DSA voor onafhankelijke actoren, niet alleen de formele naleving door platforms**
2. **Vergroot de praktische toegankelijkheid van bestaande DSA-instrumenten, onder meer via voorlichting en ondersteuning bij artikel 40-aanvragen**
3. **Stimuleer duurzame, platformonafhankelijke ondersteuning van factchecking, bijvoorbeeld via Europese of nationale fondsen**
4. **Borg minimeisen aan structureel beschikbare onderzoeksinstrumenten, ook wanneer platforms besluiten specifieke tools stop te zetten.**

Het onderzoek concludeert dat de bestrijding van desinformatie niet alleen een technologische of juridische uitdaging is, maar ook een institutionele: duurzame ondersteuning van factchecking vraagt om aandacht voor de positie van de organisaties die deze publieke taak in de praktijk uitvoeren.

Introductie

In een digitaal informatie-ecosysteem waarin desinformatie zich snel verspreidt via online platforms, worden factcheckorganisaties door beleidsmakers, journalistieke instellingen en (media)wetenschappers steeds vaker gezien als cruciale actoren in het waarborgen van betrouwbare informatievoorziening; een rol die de afgelopen jaren sterk is gegroeid. Tegelijkertijd opereren deze organisaties in een complexe omgeving waarin zij afhankelijk zijn van de infrastructuur en beleidskeuzes van Very Large Online Platforms (VLOPs), zoals sociale media en zoekmachines. Deze platforms bepalen in belangrijke mate hoe informatie wordt verspreid, welke content zichtbaar wordt en welke mogelijkheden bestaan voor externe actoren om inzicht te krijgen in online informatieverspreiding.

Op Europees niveau zijn verschillende beleidsinstrumenten ontwikkeld om de verspreiding van desinformatie tegen te gaan en de verantwoordelijkheid van platforms te vergroten, waaronder de Code of Conduct on Disinformation (CoC) en de Digital Services Act (DSA). De DSA vormt sinds augustus 2023 een bindend juridisch kader voor de grootste online platforms en zoekmachines en heeft als doel een veiligere, transparantere en meer verantwoordelijke online omgeving te creëren. De regelgeving bevat onder meer verplichtingen rondom transparantie van content moderatie, advertentiepraktijken en aanbevelingssystemen, evenals extra bescherming voor minderjarigen en gebruiksrechten bij moderatiebeslissingen.¹ Sinds februari 2024 geldt de wet voor alle digitale diensten. De CoC (toentertijd nog Code of Practice) werd oorspronkelijk in 2018 geïntroduceerd als vrijwillig Europees zelfreguleringsinstrument voor online platforms en andere digitale actoren. De Code of Practice bevatte vrijwillige toezegging van deelnemende partijen op onder meer het gebied van samenwerkingen met factcheckers, transparantie en toegang tot data.²

¹ European Commission. (Last updated 10 Aug 2026). The Digital Services Act. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act>

² European Commission. (June 2022). 2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2022-strengthened-code-practice-disinformation>

Waar deze afspraken aanvankelijk onderdeel waren van een vrijwillig zelfreguleringskader, is de Code sinds de omzetting naar een officiële Code of Conduct in juli 2025 sterker verbonden met het bindende kader van de DSA. De Code biedt daarbij met name een nadere concretisering van de maatregelen die platforms kunnen nemen om aan bepaalde doelstellingen van de DSA te voldoen. Naleving van de CoC kan bovendien worden meegewogen bij de beoordeling of VLOPs binnen het kader van de DSA voldoende maatregelen nemen om systeemrisico's, waaronder de verspreiding van desinformatie, te beperken.

De DSA geldt daarbij niet alleen voor platforms die in de Europese Unie zijn gevestigd, maar voor online diensten die aan gebruikers in de EU worden aangeboden. Ook niet-Europese platforms, zoals bijvoorbeeld Meta en TikTok, vallen onder deze regelgeving. Als VLOPs zijn zij bovendien onderworpen aan aanvullende verplichtingen rondom het identificeren, analyseren en beperken van systeemrisico's.³ Voor de samenwerking met factcheckorganisaties is dit relevant omdat de CoC deze samenwerking expliciet benoemt als onderdeel van de aanpak van desinformatie. De code bevat onder meer toezegging over het consistent benutten van factchecks op platformdiensten, betere toegang van factcheckers tot relevante informatie en eerlijke financiële bijdragen aan hun werk.⁴ Daarmee vormt het Europese beleidskader niet alleen een algemene reguleringscontext voor platforms, maar schept het ook concrete verwachtingen over de manier waarop zij met factcheckorganisaties samenwerken.

Hoewel deze regelgeving belangrijke nieuwe verplichtingen introduceert, blijft de vraag bestaan in hoeverre deze instrumenten in de praktijk daadwerkelijk leiden tot verbeteringen voor onafhankelijke actoren die betrokken zijn bij het bestrijden van desinformatie. Al in 2024 concludeerde de European Fact-Checking Standards Network dat platforms hun toezegging onder de CoC niet nakwamen.⁵ Een jaar later, na de formele koppeling van de CoC aan de DSA, bevestigt een vervolgrapport dat dit patroon aanhoudt: een deel van de platforms die hun verplichtingen al jarenlang niet

naleefden, trekt er zich inmiddels zelfs formeel uit terug, terwijl ze zich naar buiten toe nog altijd als code-ondertekenaar presenteren.^{6,7} Een analyse van de meest recente platform-zelfrapportages onder de CoC bevestigt dit beeld: de gerapporteerde informatie van VLOPs over structurele indicatoren blijft summier en onderling niet vergelijkbaar, en meerdere platforms hebben hun factcheck-gerelateerde toezeggingen bij de overgang naar de CoC afgezwakt of losgelaten.⁸

Daarbij bieden bestaande evaluaties en transparency reports van platforms op dit moment vooral kwantitatief inzicht. Ze signaleren dat de samenwerking tussen platforms en factcheckers stopt, welke toezeggingen worden losgelaten en in welke mate data wordt gedeeld. Wat in deze evaluaties grotendeels ontbreekt is inzicht in hoe en waarom deze ontwikkelingen zo verlopen vanuit het perspectief van factcheckorganisaties die dagelijks met deze systemen werken. Dit onderzoek wil daarom die kwalitatieve verdieping bieden, met aandacht voor samenwerking, afhankelijkheid, financiering en regulering. Dit onderzoek richt zich daarom op de ervaringen van Nederlandstalige factcheckorganisaties en onderzoekt hoe zij de relatie met VLOPs ervaren binnen het veranderende Europese beleidskader. Hierbij staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Hoe ervaren Nederlandstalige factcheckers en factcheckorganisaties de dynamiek in hun relaties met VLOPs binnen het kader van de Code of Conduct en de Digital Services Act, en welke mogelijkheden tot verbeteringen zien zij voor beleidsmaatregelen die hun positie en impact kunnen versterken?

Om deze vraag te beantwoorden zijn er in totaal negen kwalitatieve interviews gehouden, waarvan vijf met Nederlandstalige factcheckers of factcheckorganisaties en vier aanvullende interviews met experts. Hiermee wil het onderzoek inzicht bieden in de wijze waarop het Europese beleidskader rond desinformatie in de praktijk wordt ervaren.

³ European Commission. (Last update 2 July 2026). Codes of conduct under the Digital Services Act. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-codes-conduct>

⁴ European Commission. (Last update 2 July 2026). The 2022 Code of Practice on Disinformation. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

⁵ EFCSN. (2024). Fact-checking and Related Risk-Mitigation Measures for Disinformation in the Very Large Online Platforms and Search Engines. <https://efcsn.com/wp-content/uploads/2024/12/Report-Fact-checking-and-related-Risk-Mitigation-Measures-for-Disinformation-in-the-Very-Large-Online-Platforms.pdf>

⁶ EFCSN. (2025). Statement on Platforms' Reduced Commitments to the Code of Practice on Disinformation. <https://efcsn.com/policy/efcsn-statement-on-platforms-reduced-commitments-to-the-code-of-practice-on-disinformation/>

⁷ EFCSN. (2025). Report released: The Moment of Truth for the Code of Conduct on Disinformation. <https://efcsn.com/policy/report-released-the-moment-of-truth-for-the-code-of-conduct-on-disinformation/>

⁸ Weikmann, T., De Pauw, G., Tulin, M., Hamelers, M. & de Vreese, C. (2026). Monitoring the Implementation of the Code of Conduct on Disinformation through Structural Indicators: Gaps, Evidence, and Policy Implications. BENEDMO. <https://benedmo.eu/wp-content/uploads/2026/03/BENEDMO-White-Paper-on-Structural-Indicators.pdf>

Opzet van het onderzoek

Dit onderzoek maakt gebruik van een kwalitatieve onderzoeksbenadering. Concreet betekent dit dat het onderzoek niet meet in welke mate bepaalde vormen van samenwerking tussen factcheckorganisaties en VLOPs voorkomen, maar onderzoekt hoe zij die samenwerking (of het gebrek daaraan) ervaren, waarom bepaalde samenwerkingen wel of niet tot stand komen, en welke betekenis zij zelf geven aan hun relatie met platforms, vanuit het perspectief van de factcheckorganisaties en overkoepelende expertorganisaties.

Het onderzoek is bewust afgebakend tot de Nederlandse context. Het Nederlandse factchecklandschap wordt gekenmerkt door een relatief beperkt aantal organisaties, een sterke journalistieke traditie en een nauwe verwevenheid tussen factchecking en nieuwsmedia. Deze institutionele context kan van invloed zijn op hoe respondenten samenwerking met platforms, journalistieke onafhankelijkheid en financieringsvraagstukken ervaren. Factchecking binnen Europa is op uiteenlopende manieren is georganiseerd, variërend van onafhankelijke factcheckorganisaties tot initiatieven die sterk zijn ingebed binnen nieuwsmedia, onderzoekscollectieven of maatschappelijke organisaties.^{9,10} Hierdoor kunnen ook de relatie met platforms, de beschikbaarheid van financiering en de ervaren rol van factchecking verschillen tussen landen. Deze afbakening bepaalt mede de omvang van de steekproef en betekent dat de bevindingen in de eerste plaats iets zeggen over de Nederlandse situatie: in hoeverre de geïdentificeerde spanningen kenmerkend zijn voor het Europese factchecklandschap als geheel, of juist voortkomen uit Nederlandse context specifiek, is een vraag voor vervolgonderzoek.

⁹ https://commission.europa.eu/topics/countering-information-manipulation/cooperating-fact-checkers-civil-society-media-and-academia_en

¹⁰ Wouters, F. & Opgenhaffen, M. (2024). Regional Facts Matter: A Comparative Perspective of Sub-state Fact-Checking Initiatives in Europe. Media and Communication 12. <https://doi.org/10.17645/mac.8758>

Dataverzameling

Vooronderzoek.

Als eerste stap is bestaande beleidsdocumentatie en literatuur over het Nederlandse en Europese factchecklandschap in kaart gebracht, waaronder ook eerder onderzoek onder het Factcheck Connect project naar het factcheckinglandschap in Nederland.¹¹ Dit vooronderzoek diende als basis voor de interviewleidraad en voor de inventarisatie van relevante organisaties.

Interviews met factcheckers.

Op basis van deze inventarisatie werd een lijst opgesteld van factcheckorganisaties, journalistieke initiatieven en andere relevante actoren die betrokken zijn bij factchecking. Deze organisaties werden benaderd voor deelname aan online interviews. De selectie was doelgericht, gericht op organisaties en personen die actief betrokken zijn bij factchecking, verificatie van online informatie of samenwerking met online platforms omtrent factchecking. Uiteindelijk namen vijf organisaties deel:

- Nieuwscheckers
- Het Algemeen Dagblad
- deCheckers
- Pointer
- DPA

Deze interviews zijn afgenomen tussen februari en april 2026 via online videobeltools, semigestructureerd van aard en gebaseerd op een topiclijst rond de centrale onderzoeksvraag.¹² De interviews zijn vervolgens getranscribeerd (met Sonix) en geanalyseerd (in [Atlas.ti](https://atlas.ti)).

Aanvullende expertinterviews.

Om de bevindingen van de factcheckers te contextualiseren en te toetsen aan de implementatiepraktijk van de DSA en de CoC, zijn tussen mei en juli 2026 vier aanvullende expertinterviews afgenomen:

- **ACM (Autoriteit Consument & Markt)**

De Nederlandse toezichthouder die als Digital Services Coordinator verantwoordelijk is voor het toezicht op de naleving van de DSA in Nederland

- **DSA officer**

Een medewerker van de Europese Commissie betrokken bij de handhaving van de DSA op EU-niveau

- **Instituut voor Informatierecht (IViR), Universiteit van Amsterdam**

Een onderzoeksinstituut van de Universiteit van Amsterdam, gespecialiseerd in informatie- en mediarecht. Voor dit onderzoek is gesproken met een onderzoeker met expertise in de juridische werking van de DSA.

- **Post-X Society**

Een organisatie die zich bezighoudt met platformonderzoek en die zelf ervaring heeft met het aanvragen van datatoegang onder de DSA.

Deze vier partijen zijn geselecteerd omdat zij elk een ander deel van de implementatie praktijk van de DSA belichten: toezicht en handhaving (ACM, DSA officer), juridische duiding (IViR onderzoeker), en de praktijkervaring van een organisatie die zelf door dezelfde procedures moest die ook voor factcheckers relevant zijn (Post-X Society). Hun bevindingen zijn verwerkt in de thema's die besproken zullen worden in de volgende hoofdstukken, naast de bevindingen van de factcheckers zelf.

Data Analyse

De interviews zijn geanalyseerd met een thematische analysemethode.¹³ De transcripten zijn herhaaldelijk gelezen, relevante fragmenten gecodeerd (deels op basis

van vooraf vastgestelde onderwerpen, deels op basis van patronen die tijdens de analyse naar voren kwamen), en deze codes zijn vervolgens gegroepeerd tot overkoepelende thema's die de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek vormen.

Zorgvuldigheid

De interviews zijn geanalyseerd met een thematische analysemethode. De transcripten zijn herhaaldelijk gelezen, relevante fragmenten gecodeerd (deels op basis van vooraf vastgestelde onderwerpen, deels op basis van patronen die tijdens de analyse naar voren kwamen), en deze codes zijn vervolgens gegroepeerd tot overkoepelende thema's die de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek vormen.

Reikwijdte van het onderzoek

Dit onderzoek richt zich bewust op Nederlandse factcheckers en betrokken actoren in Nederland. De bevindingen moeten dan ook worden gelezen binnen deze specifieke institutionele en beleidscontext, en niet zonder meer worden veralgemeniseerd naar andere Europese landen. Daarnaast waren sommige respondenten gebonden aan vertrouwelijkheidsafspraken of non-disclosure agreements (NDA's), waardoor zij bepaalde aspecten van samenwerkingen niet of slechts beperkt konden bespreken. Tot slot is het onderzoek uitgevoerd binnen een snel veranderende context, waarin ontwikkelingen rondom platformbeleid, AI en regulering zich in hoog tempo opvolgen. De bevindingen moeten daarom gezien worden als een momentopname.

¹¹ Postma, L. (2025) Factchecking in het Nederlandse Medialandschap. <https://publications.beeldengeluid.nl/pub/2541/Rapport-Factchecking-in-het-Nederlandse-Medialandschap.pdf>

¹² De topiclijst omvatte onder meer: toegang tot platformdata, financiële compensatie, zichtbaarheid en impact van factchecks, ervaringen met de DSA en Code of Conduct, en samenwerking met platforms.

¹³ Volgens de methode beschreven door Braun & Clarke (2006).

THEMA 1.

Fragiele samenwerking & afhankelijkheidsrelaties

De interviews met de factcheckers laten een consistent en duidelijk patroon zien: de relatie tussen factcheckers en VLOPs wordt door respondenten niet (meer) ervaren als een stabiel of structureel partnerschap, maar wordt eerder gekenmerkt door een combinatie van afhankelijkheid, afnemende samenwerking en structurele onzekerheid. De respondenten ervaren een instabiele, asymmetrische en afnemende relatie, die sterk afhankelijk is van externe factoren zoals platformstrategieën, politieke ontwikkelingen en commerciële belangen. Deze dynamiek wordt gekenmerkt door drie onderling verbonden eigenschappen:

1. Fragiliteit

Samenwerkingen zijn tijdelijk en projectmatig

2. Asymmetrie

Platforms beschikken over meer macht en middelen dan factcheckers

3. Instrumentalisering

Samenwerking vindt plaats wanneer dit strategisch relevant is voor platforms

Veranderende prioriteiten van VLOPs

Enkele geïnterviewde factcheckers benadrukken dat samenwerkingen met platforms vaak niet structureel zijn verankerd, maar kunnen verdwijnen zodra de prioriteiten van platforms veranderen. Eén respondent illustreert dit aan de hand van factchecking op Facebook, dat destijds voor de factcheckorganisatie fungeerde als een impliciet onderhandelingsmiddel richting het platform, een aanbod dat volgens de respondent inmiddels is vervallen doordat Meta zijn interne prioriteiten heeft verlegd:

“Wij intervenieerden op Facebook met factchecks [...] Dat was onze kaart om te zeggen tegen Facebook ‘Kijk, eigenlijk zitten wij op eenzelfde lijn. Wij doen iets voor jullie. Wij doen dat ook voor de publieke zaak. Maar misschien kunnen jullie ons ook een beetje steunen in die operatie’ [het factcheck-werk]. Dat is intussen verleden tijd, omdat Meta zijn interne prioriteiten heeft verplaatst.”

Deze dynamiek wordt gezien als een instrumentele en tijdelijke relatie, die daarom kwetsbaar is in plaats van structureel verankerd. Samenwerkingen bestaan zolang beide partijen er belang bij hebben, en verdwijnt zodra platformprioriteiten verschuiven. Dit staat op gespannen voet met de structurele samenwerking die het Europese beleidskader juist beoogt te stimuleren. De CoC gaat uit van doorlopende samenwerking tussen platforms en factcheckorganisaties en de DSA verplicht platforms om systeemrisico's, waaronder desinformatie risico's, continu te beoordelen en te beperken (art. 34/35).^{14, 15}

In de praktijk blijkt samenwerking echter afhankelijk van de prioriteiten en welwillendheid van het platform op een specifiek moment. Daarmee bestaat er een spanning tussen de formele verwachtingen die het beleidskader aan platforms stelt en de ervaren praktijk van factcheckorganisaties.

Financiële kwetsbaarheid

Dat samenwerkingen tussen factcheckers en platforms niet structureel zijn en in veel gevallen afneemt, heeft grote gevolgen voor de financiële staat van factcheckers en daarmee ook het werk dat ze kunnen leveren, op twee manieren. Ten eerste betekent het het wegvallen of uitblijven van samenwerkingen met VLOPs een verlies van (potentiële) directe compensatie voor factcheckwerk dat platforms in het kader van de CoC zouden moeten bieden. Ten tweede is de bredere financiering van factcheck organisaties zelf vaak al kortlopend van aard: respondenten geven aan dat zij afhankelijk zijn van tijdelijke contracten, projectsubsidies of ander kortlopende financieringsconstructies vanuit overheid of fondsen, waardoor ook hun eigen mogelijkheden om langdurige samenwerkingsrelaties met platforms op te bouwen en te onderhouden beperkt zijn:

“We hebben allerlei projectaanvragen gedaan. Het nadeel daarvan is dat, ook als je het krijgt, dat het voor een kortdurend project is. En dat is prachtig, het levert dan een productie of een call op of iets dergelijks. Maar dan stopt het weer. En ja, BZK en OCW die hebben wat geld gestoken in onze organisatie. Maar waar we al jaren naar op zoek zijn, namelijk doorlopende financiering van dat primaire werk, puur van het factchecken, die hebben we niet.”

Beide factoren versterken elkaar: de afwezigheid van structurele platform compensatie maakt organisaties meer afhankelijk van kortlopende externe financiering, terwijl die kortlopende financiering het tegelijk moeilijker maakt om te investeren in de opbouw van duurzame relaties met platforms. Een respondent vertelde expliciet dat eerdere samenwerking met platforms grotendeels tot stand kwam wanneer de belangen van beide partijen tijdelijk samenvielen. In het onderstaande voorbeeld ontstond een samenwerking rond de verkiezingen van 2024, waarbij zowel Google als de factcheckorganisatie een concreet belang hadden bij het project:

“Er waren bijvoorbeeld verkiezingen in 2024 en Google wilde daar iets mee doen om aan te kunnen geven dat ze iets deden tegen desinformatie. [...] Zij hebben daar een budget voor. Wij hebben elkaar gevonden en daar dankbaar gebruik van kunnen maken. We hebben samen een project gedaan waarmee we met geld van Google een opleiding hebben kunnen organiseren en een aantal andere dingen hebben kunnen doen. [...] Er waren dus zowel inhoudelijke als opportunistische redenen om samen te werken. Ik denk dat het eerlijk is om te zeggen dat het tweede ook gewoon belangrijk is.”

Dit laat zien dat samenwerkingen met VLOP's niet uitsluitend voortkomen uit een gedeelde inzet tegen desinformatie: ook financiële overwegingen spelen een rol. Waar platforms middelen beschikbaar stellen voor specifieke initiatieven (bijvoorbeeld rondom verkiezingen of andere maatschappelijk gevoelige momenten) zien factcheckorganisaties hierin ook mogelijkheden om hun activiteiten te financieren of uit te breiden.

Daarnaast wordt in meerdere interviews gewezen op een terugtrekking van platforms uit factcheck-initiatieven. Dit uit zich onder meer in het beëindigen van samenwerkingen, het wegvallen van financiering en het stopzetten van ondersteunende instrumenten zoals CrowdTangle. Het verdwijnen van deze tool werd in enkele interviews genoemd als een specifieke verslechtering van hun mogelijkheden om desinformatie en verspreidingspatronen op sociale media te monitoren. CrowdTangle was een analyse- en transparantietool van Meta, die (data)journalisten, onderzoekers en factcheckers in staat stelde om objectieve informatie over Facebook en Instagram te verzamelen.¹⁶ Dit was ontzettend nuttig om de verspreiding van informatie en desinformatie in kaart te brengen. De reden die door Meta werd genoemd om CrowdTangle stop te zetten, was omdat het een “degraderend hulpmiddel” is, met als belemmering dat deze tool het bereik van berichten niet goed genoeg kon meten.¹⁷

Factchecking als publiek goed

Terwijl de financiële en institutionele basis van factchecking dus grotendeels projectmatig blijft en afhankelijk is van externe actoren, kwam er wel in de interviews naar voren dat de maatschappelijke vraag naar factchecking voor hun gevoel toeneemt. Dit levert volgens sommige respondenten een mismatch op: de behoefte aan factchecking groeit, terwijl de beschikbare middelen, infrastructuur en ondersteuning ervan onder druk staan, deels doordat die middelen zelf afhankelijk blijven van dezelfde VLOPs waarvan de betrokkenheid juist blijkt af te nemen.

¹⁴ Code of Conduct on Disinformation, zie hoofdstuk 7 ‘Empowering the Factcheck Community’ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/code-conduct-disinformation>

¹⁵ Zie DSA artikel 34 en artikel 35

¹⁶ <https://transparency.meta.com/researchtools/other-data-catalogue/crowdtangle/>

¹⁷ Gottfredsen, S. G. & Dowling, K. (2025). Meta Is Getting Rid of CrowdTangle – and It's Replacement Isn't as Transparent or Accessible. Columbia Journalism Review. https://www.cjr.org/tow_center/meta-is-getting-rid-of-crowdtangle.php

De financiële kwetsbaarheid van factcheckers staat daarbij op gespannen voet met een tegenovergestelde ontwikkeling: volgens respondenten neemt de maatschappelijke waarde van factchecking juist toe, mede door de groei van desinformatie en de opkomst van AI-gegenereerde content, die het onderscheid tussen echte en gemanipuleerde informatie steeds urgenter maakt:

“De grote uitdaging wordt het onderscheid maken tussen wat echt is en niet echt. Dus niet alleen of het klopt wat er beweerd wordt, maar of het echt is wat er gemaakt is. En dat is ook een soort factcheck eigenlijk: is dit nu AI? Waar komt dit vandaan? Is dit echt? Ik vind dat daar wel Europees haast mee gemaakt zou moeten worden. Dat je daar wel regels voor opstelt, hoe dat gebruikt mag en kan worden.”

De geïnterviewde DSA-functionaris bevestigt dat AI een onderwerp is dat expliciet binnen het bereik van de DSA valt:

“AI is verweven met heel veel platformen. Ook ChatGPT is inmiddels boven de DSA-aanwijzingsdrempel uitgekomen en kan daarom als zeer grote dienst onder de DSA worden aangewezen, dus dat is sowieso relevant. Voor factcheckers is AI een tool die zowel kan helpen als negatieve effecten kan hebben. Je kan niet per definitie zeggen dat AI een probleem is.”

Als voorbeeld van concrete regelgevende actie noemt de DSA officer de Elections Toolkit van de Commissie en een aanvullende delegated act onder artikel 40, specifiek gericht op generatieve AI. Beide instrumenten bevatten aanbevelingen gericht aan platforms, bijvoorbeeld om AI-gegenereerde content te labelen. De vraag blijft, echter, in hoeverre deze instrumenten doorwerken in de dagelijkse praktijk van factcheckers, aangezien dit ook relevant is voor hen: in hoeverre platforms deze

aanbevelingen daadwerkelijk opvolgen, bepaald bijvoorbeeld mede hoeveel AI-gegenereerde desinformatie factcheckers in de praktijk zullen tegenkomen.

Tussen afhankelijkheid en onafhankelijkheid

Ook komt uit de interviews naar voren dat factcheckers zich bevinden in een spanningsveld tussen onafhankelijkheid en afhankelijkheid. Onafhankelijke berichtgeving vormt een fundamentele kernwaarde binnen factchecking en journalistiek. Tegelijkertijd zijn factcheckorganisaties voor hun bereik, zichtbaarheid en distributie in bepaalde mate afhankelijk van dezelfde platforms die zij controleren en bekritiseren. In sommige gevallen geldt deze afhankelijkheid ook voor financiering of operationele ondersteuning. Deze combinatie leidt tot ambivalente opvattingen over samenwerking met platforms: ze erkennen de praktische voordelen ervan, maar uiten tegelijkertijd zorgen over de gevolgen voor hun autonomie en onafhankelijkheid. Zoals een respondent stelt:

“We zijn heel erg afhankelijk van platforms voor het verkeer naar sites. Het is eigenlijk een beetje een zieke verhouding die we hebben. [...] Volgens mij vinden we dat we onafhankelijker zouden moeten zijn, maar maken we ons eigenlijk iedere keer steeds afhankelijker.”

Deze uitspraak reflecteert een ervaring waarin samenwerkingen tegelijkertijd noodzakelijk en problematisch kunnen zijn. De interviews laten zien dat deze spanning leidt tot terughoudendheid ten opzichte van institutionalisering, zorgen over verlies van autonomie en een kritische houding ten opzichte van platformafhankelijkheid.

“Ik kan me ook goed voorstellen dat er een soort van twee zijden van een muntje zijn. Aan de ene kant wil je natuurlijk niet afhankelijk zijn, misschien ook ethisch en moreel gezien op bepaalde vlakken. Maar aan de andere kant is het wel een manier om je publiek te bereiken. Want je weet gewoon dat dit is hoe mensen informatie vergaren. En je wil meegaan met de tijd in dat opzicht. Je kunt er dan wel heel erg op blijven drukken dat het gewoon moet zoals we het altijd deden, maar dat werkt gewoon niet. Je ziet in de praktijk dat mensen nou eenmaal op die platforms zitten.”

De relatie met VLOPs wordt dan ook door sommige respondenten omschreven als aan de ene kant noodzakelijk, financieel gunstig en goed voor bereik, maar aan de andere kant geven ze ook consequent aan dat autonomie een belangrijke kernwaarde voor ze blijft binnen die relatie die ze willen waarborgen:

“Het zou natuurlijk in een ideale wereld fijn zijn als je een soort van bron van inkomsten zou hebben [...] maar dan wel op zo’n manier dat het ook niet voelt alsof het je werk belemmert als factchecker, wat nu misschien deels het geval is.”

Een asymmetrische relatie tussen factcheckers en VLOPs

Wat uit de interviews opvalt, is hoe respondenten ervaren dat VLOPs in een belangrijke mate bepalen onder welke voorwaarden samenwerking plaatsvindt terwijl factcheckorganisaties beperkte invloed hebben op deze samenwerking. De bevindingen suggereren dat de relatie tussen factcheckers en platforms niet per se wordt ervaren als een gelijkwaardig partnerschap, maar eerder als een asymmetrische relatie waarin platforms beschikken over aanzienlijk meer zeggenschap dan factcheckers.

Deze afhankelijkheidsrelatie sluit aan bij bredere discussies over platformisering en de rol van private technologiebedrijven binnen het digitale informatie-ecosysteem.¹⁸ Hoewel platforms in toenemende mate verantwoordelijk worden gehouden voor het beperken van systeemrisico's zoals desinformatie, blijven zij tegelijkertijd commerciële organisaties met eigen strategische belangen. De ervaringen van de respondenten laten zien dat de belangen van VLOPs hierbij niet altijd samenvallen met de behoeften van factcheckorganisaties. Hierdoor ontstaat een spanningsveld waarin samenwerking noodzakelijk kan zijn voor het bereiken van publiek en het uitvoeren van factcheckactiviteiten, terwijl dezelfde samenwerking ook nieuwe afhankelijkheden creëert.

Deze asymmetrie wordt ook bevestigd vanuit de aanvullende interviews met de experts. Volgens Post-X Society worden organisaties die voor platforms werken uiteindelijk toch als "toeleverancier" behandeld, waardoor samenwerkingen afhankelijk blijven van de strategische keuzes van de platforms zelf. Het ACM plaats hierbij een kanttekening: De DSA bevat geen algemene verplichting voor VLOPs om met factcheckorganisaties samen te werken. Op basis van de DSA moeten VLOPs, afhankelijk van het ontwerp van hun dienst en de daaruit voortvloeiende systeemrisico's, passende en effectieve mitigerende maatregelen treffen. Factchecking is daarbij één van de mogelijke interventies. Wanneer uit de risicoanalyse blijkt dat samenwerking met factcheckorganisaties een effectieve maatregel vormt, kan de toepassing van de DSA er dus toe leiden dat platforms deze samenwerking moeten faciliteren. De DSA verplicht platforms echter niet automatisch tot samenwerking met factcheckorganisaties wanneer zij andere maatregelen als effectiever beoordelen.

Vanuit de Europese Commissie wordt deze macht asymmetrie overigens niet als blijvend of onvermijdelijk beschouwd. Volgens de geïnterviewde DSA-functionaris was het herverdelen van macht van platforms naar gebruikers een expliciet doel van de wet:

"De DSA is onder meer in het leven geroepen om grote onlineplatforms te reguleren en een van de kernboodschappen was om gebruikers meer controle te geven en hun rechten beter te beschermen."

Als voorbeeld noemt de functionaris artikel 16, dat gebruikers de mogelijkheid geeft illegale content te melden, in beroep te gaan als een platform niet reageert, en de zaak vervolgens voor te leggen aan een onafhankelijk geschillenbeslechtsorgaan. Dit is een procedure die vóór de implementatie van de DSA nog niet bestond en die platforms bovendien verplicht om via een openbare database te motiveren waarom een melding is afgewezen. Dit is relevant voor factcheckers omdat dit artikel dus de verplichting geeft aan online platformen om snelle beslissingen te nemen en transparant te zijn over hun moderatie, wat factcheckers op hun beurt weer helpt om desinformatie en illegale inhoud vlotter te signaleren en aan te pakken.

¹⁸ Nielsen, R. & Ganter, S. (2022). The power of platforms. Reuter Institute. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/news/power-platforms>

THEMA 2.

Data, infrastructuur & platformgestuurde zichtbaarheid

Uit de afgenomen interviews kwam naar voren dat factcheckers in hun dagelijkse praktijk vrijwel uitsluitend werken met open source-technieken en publiek toegankelijke bronnen en dat het ontbreken van speciale toegang tot interne platform data hun werkzaamheden niet wezenlijk belemmert:

"We hebben in het algemeen onze technieken, dus met openbare sources, met openbare bronnen. Dat is niets waar we een speciale toegang voor nodig hebben van de platformen."

Hoewel respondenten het ontbreken van toegang tot deze data wel als "een beetje een hinder" ervaren, geven zij aan dat andere factoren, met name beperkte capaciteit en financiering, een veel grotere belemmering vormen voor het uitvoeren van hun werk. Toegang tot platformdata, of het gebrek daaraan, wordt in de interviews dus niet per se ervaren als een structureel knelpunt. Eén respondent illustreert dit vanuit een andere hoek: bij hun organisatie hebben zij nooit geprobeerd toegang aan te vragen, omdat het regelen daarvan te veel werk kostte. In plaats daarvan maakten ze gebruik van advertentiebibliotheken.¹⁹

Hoewel de factcheckers aangeven niet per se gebruik te (willen) maken van platformdata, zijn deze bevindingen wél relevant voor de DSA en de CoC, die juist inzetten op transparantie en onderzoeksmogelijkheden voor externe partijen. In de praktijk omvat artikel 40 van de DSA hiervoor twee verschillende regelingen:

1. Artikel 40, Lid 12

Verplicht platforms tot het beschikbaar stellen van publiek toegankelijke data via een tool (zoals bijvoorbeeld CrowdTangle dat was) zonder tussenkomst van een toezichthouder. Deze hoeft alleen in te grijpen wanneer een platform zo'n tool structureel niet aanbiedt, bijvoorbeeld door de toegang achter een onredelijk hoge betaalmuur te plaatsen.

¹⁹ Een [advertentiebibliotheek](#) is een plek waar je advertenties kunt zoeken die worden uitgevoerd in [Meta-producten](#). Je kunt de bibliotheek gebruiken om informatie te krijgen over de advertenties die je ziet.

2. Artikel 40, Lid 4

Regelt daarentegen toegang tot niet-publieke data voor erkende onderzoekers, via een aanzienlijk complexere aanvraagprocedure waarbij de toezichthouder als tussenpersoon optreedt.

Volgens de geïnterviewde IViR-onderzoeker is artikel 40, lid 4 de regeling waarmee factcheckers en onderzoekers in de praktijk mee worstelen:

"Het is een ongelooflijk complex proces [...] je moet allerlei institutionele waarborgen aantonen [...] zelfs onderzoeksinstellingen die het kader goed kennen, werden verrast door wat ze in hun aanvraag verkeerd hadden gedaan."

Ook tijdens het interview met Post-X Society kwam naar voren dat toegang tot platformdata inderdaad een knelpunt is voor onderzoekers. Zo werd beschreven hoe zij een aanvraag voor datatoegang onder artikel 40 van de DSA pas maanden later toegekend kregen, waardoor de gegevens voor het oorspronkelijke onderzoeksdoel niet langer bruikbaar waren – het onderzoek was toen immers al afgelopen en er waren geen financiële middelen meer voor een extensie. Doorlooptijden, complexe aanvraagprocedures en aanvullende ethische toetsingen waren drie specifieke, substantiële barrières die werden genoemd voor organisaties die actuele online ontwikkelingen willen monitoren.

ACM stelt dat het proces voor datatoegang tot niet publiek toegankelijke data, ofwel het proces van artikel 40 lid 4, inderdaad nog wat langzamer verloopt omdat het zich nog in de implementatiefase bevindt. De geïnterviewde DSA officer ondersteunde deze visie ook, maar wees erop dat dit onderwerp is van lopend onderzoek:

"Als jij toegang wil hebben tot die publiek toegankelijke data en aan de voorwaarden van artikel 40 voldoet, dan moet een VLOP je zonder onnodige vertraging toegang geven. Daarin zien we dat platformen soms te traag zijn of de toegang te omslachtig maken. Dat is ook onderdeel van lopende onderzoeken, waarin de Commissie voorlopig heeft vastgesteld dat bepaalde platforms niet voldoen aan hun verplichting om onderzoekers adequate toegang tot publieke data te geven."

Een deel van de vertraging komt volgens de DSA officer ook doordat aanvragen incompleet of onjuist worden ingediend, waarschijnlijk omdat de DSA nog relatief nieuw is en kennis over de procedure nog beperkt is onder factcheckers en onderzoekers. Dit ondersteunt de observatie dat de aanvraagprocedure binnen artikel 40 een complex proces is. Volgens de DSA officer zou het ACM hierin een voorlichtende rol kunnen spelen, bijvoorbeeld door factcheckers en onderzoekers actief te ondersteunen en voor te lichten bij het indienen van een aanvraag.

Verdwijnde infrastructuur als het eigenlijke knelpunt

Hoewel beperkte toegang tot platformdata door de meeste respondenten niet als het grootste knelpunt werd ervaren, kwam wel een ander, nauw daarmee samenhangend probleem naar voren: het wegvallen van infrastructuur die het werken met openbare platformdata faciliteerde en systematische monitoring mogelijk maakte. Daarnaast wijzen respondenten op een gebrek aan transparantie over de algoritmische processen die bepalen welke informatie (en daarmee ook factchecks) zichtbaar wordt voor gebruikers.

Zo noemen respondenten het verdwijnen van het eerder genoemde CrowdTangle, een tool die inzicht bood in verspreiding, engagement en trending content op Facebook en Instagram:

"Wat we enorm betreuren is dat een tool die Facebook, Meta, ter beschikking stelde, namelijk CrowdTangle, is afgeschaft. Dat vermindert de mogelijkheid voor onderzoekers van buiten en voor factcheckers om gegevens te verzamelen."

Een vergelijkbaar voorbeeld is het stopzetten van Google's ClaimReview-functionaliteit, die factchecks eerder bovenaan zoekresultaten plaatste:

"Waar ik enorm teleurgesteld door was, was Google. [...] Eén van de mooiste dingen die ze hadden, dat was de ClaimReview, waardoor factchecks bovenaan de resultaten terecht kwamen. Daar zijn ze mee gestopt. [...] En ik neem aan dat onze zichtbaarheid daardoor is afgenomen."

Naast het wegvallen van dit soort tools, blijkt uit de interviews dat de zichtbaarheid van factchecks structureel afhankelijk is van platformbeleid en algoritmische besluitvorming waarvan de werking voor factcheck organisaties grotendeels ondoorzichtig is. Binnen samenwerkingen zoals het Meta-factcheck programma worden factchecks wel gekoppeld aan waarschuwingslabels, wat door één respondent expliciet als positief wordt gezien:

"Deze checks zijn gelinkt aan de foute post. Dus de gebruiker krijgt dan een notificatie dat zijn bericht niet juist is [...] en krijgt ook de hele uitleg te zien waarom die content fout is. [...] Ik vind dat een heel transparante manier om de gebruikers te tonen wat niet juist is. Ze hebben dan ook de mogelijkheid om te reageren en een mailtje aan de factcheckers te sturen."

Maar deze zichtbaarheid blijft afhankelijk van platformbeleid dat zonder overleg kan wijzigen. Sommige respondenten wijzen bijvoorbeeld op een breder afnemend algoritmisch bereik:

"Algoritmisch staan we er veel slechter voor dan pakweg drie jaar geleden."

"Er is een mogelijkheid om bij YouTube een soort vinkje te krijgen, waardoor ze je content anders beoordelen. Het is alleen totaal ondoorzichtig hoe je dat kan krijgen. We zijn er wel een tijdje mee bezig, maar het is nog niet gelukt."

Deze ondoorzichtigheid geldt ook voor mechanismen die zichtbaarheid juist zouden kunnen vergroten. Eén respondent illustreert het onderliggende probleem aan de hand van een concreet voorbeeld: als journalistiek medium behandelen zij regelmatig onderwerpen die door YouTube's algoritme als gevoelig worden aangemerkt. Het algoritme blijkt vervolgens zulke video's minder wijd te verspreiden, ook wanneer de content juist educatief en maatschappelijk relevant is:

"Als journalistiek medium heb je best wel vaak onderwerpen die YouTube een beetje spannend vindt. Bijvoorbeeld als we een aflevering maken over anorexia, dan denkt hun algoritme al snel 'oei, dit is gevoelig'. Dit gaan we niet al te breed aanbieden, of zelfs heel weinig. En hetzelfde geldt voor geweldsvideo's. De video's over drugs daarentegen helemaal niet. "

Juist voor dit soort content verwacht de respondent dat een vorm van erkenning of classificatie voor educatieve content uitkomst zou kunnen bieden. Het voorbeeld laat daarmee zien dat het probleem niet alleen ligt in de uitkomst van algoritmische besluitvorming, maar ook in het gebrek aan inzichten in de mogelijkheden om daar als journalistieke organisatie invloed op uit te oefenen. Zelfs wanneer er binnen een platform mechanismen bestaan die de zichtbaarheid van educatief of maatschappelijk relevante content zouden kunnen ondersteunen, is nog niet altijd even duidelijk hoe toegang daartoe kan worden verkregen:

THEMA 3.

Governance gap

Een van de meest terugkerende thema's in de interviews is de discrepantie tussen formele regelgeving enerzijds en de ervaren praktijk anderzijds. Hoewel de DSA en de CoC expliciet inzetten op transparantie, samenwerking en risicobeperking rondom desinformatie, ervaren respondenten dat deze beleidsinstrumenten in de praktijk voornamelijk beperkt tastbare veranderingen hebben opgeleverd. Dit kan worden omschreven als een governance gap: een kloof tussen regulatie-ambities en daadwerkelijke effecten na implementatie. Zoals een respondent bijvoorbeeld stelt, nadat werd gevraagd of de implementatie van de DSA en de CoC voldoet aan de verwachtingen die er van te voren waren:

"Ik ben geen expert in beleid, ik ben geen jurist. [...] Wat ik wel kan zeggen is dat ik er in de praktijk niks van voel, terwijl ons informatie ecosysteem wel in brand staat. En dat voel ik wel."

Een andere respondent beschrijft de regelgeving als voornamelijk abstract en nog onvoldoende geconcretiseerd:

"De DSA is er eerst en vooral papier, en dan moet het worden ingevuld met praktijk. En we weten nog altijd niet precies hoe dat zal worden ingevuld. Op het vlak van factchecking tenminste, weten we niet hoe de Europese Commissie zou reageren in het geval dat er iets gebeurt wat factchecking in gedrang brengt."

Uit de interviews blijkt dat de respondenten nog onzeker zijn over hoe de regelgeving uiteindelijk precies gehandhaafd zal worden en welke consequenties platforms daadwerkelijk zullen ondervinden. Deze onzekerheid wordt versterkt doordat platforms aanzienlijke economische en juridische macht bezitten, terwijl handhavingstrajecten binnen de Europese Unie vaak langdurig zijn:

“De grote platforms beslissen nu iets dat ze willen doen, en de reactie en juridische procedures aan de Europese kant kunnen vervolgens lang duren. Dus dat helpt dan ook niet.”

Eén respondent illustreert deze ervaren traagheid en ontwijking aan de hand van de rechtszaak van Bits of Freedom tegen Meta over het instellen van een algoritmevrije tijdlijn en legt daarbij een verband met berichtgeving over de omvang van Meta's inkomsten uit frauduleuze advertenties:

“Ik ben ook heel benieuwd hoe het nu verder gaat met de pogingen om boetes op te leggen aan X. Bij Meta hebben we die rechtszaak gehad van Bits of Freedom, waarbij het ging om het instellen van een algoritmevrije tijdlijn. En dat is volgens mij in eerste instantie genegeerd door Meta. Ik weet niet wat de situatie nu is, maar ze hebben de eerste deadline gemist. [...] Ik was ook zeer onder de indruk van het nieuws dat Meta eind vorig jaar zo waanzinnig veel geld heeft verdiend met frauduleuze advertenties,²⁰ dat ze daarmee iedere boete van de Europese Commissie of van andere instanties kunnen dragen. Gewoon omdat de verdiensten enorm opwegen tegen eventuele boetes.”

Feitelijk voerde Meta de vereiste aanpassing, na een door de rechter toegewezen uitstelverzoek, alsnog binnen de verlengde termijn door.²¹ Dit is een detail dat relevant is voor de vraag hoe de ervaren en feitelijk effectieve handhaving zich tot elkaar verhouden, waar verderop in dit thema op wordt teruggekomen. Daarnaast ervaren de respondenten dat platforms zelf beperkt verantwoordelijkheid nemen om desinformatie tegen te gaan. Tijdens het afnemen van de expertinterviews wees de Post-X Society erop dat platforms hun voortgang nu vooral onderbouwen met eigen transparency rapporten,

waarin bijvoorbeeld meldingen staan als “X aantal berichten verwijderd”. Dergelijke rapportages over aantallen verwijderde berichten zeggen echter weinig over de feitelijke blootstelling van gebruikers aan schadelijke content en over de resterende desinformatie berichten die nog op de platforms rond circuleren:

“Je wil gewoon een steekproef kunnen nemen [...] Je wil het gewoon kunnen meten, in plaats van een transparency report te krijgen.”

Verschillende factcheckers geven aan dat bevindingen uit hun eigen onderzoeks- en factcheckwerk onvoldoende opvolging krijgen vanuit VLOPs:

“Wij willen dat onze onderzoeken wat meer weerklank kunnen vinden bij platforms. Wij merken gewoon dat ze heel weinig verantwoordelijkheid nemen voor wat op het platform gebeurt. Terwijl wij heel vaak in veel van onze onderzoeken laten zien wat er mis gaat.”

Ook de implementatie van alternatieve moderatiesystemen, zoals Community Notes, wordt door respondenten kritisch bekeken. Community Notes is een systeem waarbij gebruikers zelf context en correcties kunnen toevoegen aan berichten, in plaats van dat professionele factcheckorganisaties deze taak uitvoeren. Deze verschuiving is ook door Meta expliciet omarmd: het bedrijf kondigde begin 2025 aan zijn onafhankelijke fact-checkprogramma te beëindigen en te vervangen door een Community Notes-systeem naar het voorbeeld van X, met als argument dat beoordeling door experts te gevoelig zouden zijn voor bias en dat een crowdsourced systeem neutraler en minder eenzijdig zouden zijn.^{22, 23, 24} Sommige respondenten betwijfelen of dergelijke systemen professionele factchecking daadwerkelijk kunnen vervangen:

“Factchecks van professionele factcheckers blijven ook voor Community Notes een belangrijke bron.”

Tegengeluid vanuit beleidsperspectief

De ACM en de DSA officer nuanceren dit beeld. Beiden wijzen erop dat de DSA zich nog in de implementatiefase bevindt: diverse handhavingstrajecten lopen nog en verschillende onderdelen van de regelgeving worden verder uitgewerkt, waardoor effecten voor factcheckorganisaties mogelijk pas op langere termijn zichtbaar worden. Op de vraag of handhaving, zoals het opleggen van een boete bijvoorbeeld, een multinational zoals Meta, Youtube of TikTok daadwerkelijk genoeg raakt, reageert de DSA officer positief, en verbindt dit direct aan de zorg die de respondenten eerder uitten over de financiële macht van platforms:

“Wij zien dat de DSA wel degelijk effect heeft. Je ziet dat platforms al tijdens een formele procedure of wanneer we richting een besluit gaan veel in werking zetten om met ons samen te werken en naleving te bereiken. We hebben inmiddels drie boetes opgelegd (aan X, Temu en AliExpress) en je ziet dat handhaving tot concrete veranderingen bij platforms kan leiden.”

²⁰ Dit verwijst naar berichtgeving van Reuters (november 2025) op basis van interne Meta-documenten, waarin wordt geschat dat circa 10% van Meta's jaaromzet (omgerekend circa 16 miljard dollar) afkomstig is van advertenties voor oprichting of verboden producten. Meta heeft deze schatting betwist als “ruw en te inclusief.” <https://www.reuters.com/investigations/meta-is-earning-fortune-deluge-fraudulent-ads-documents-show-2025-11-06>.

²¹ NOS Nieuws (31 dec 2025). Chronologische tijdlijn terug op Instagram en Facebook als voorkeursoptie. <https://nos.nl/artikel/2596611-chronologische-tijdlijn-terug-op-instagram-en-facebook-als-voorkeursoptie>

²² NBC News. (7 Jan 2025). Meta is ending its fact-checking program in favor of a 'community notes' system similar to X's. <https://www.nbcnews.com/tech/social-media/meta-ends-fact-checking-program-community-notes-x-rcna186468>

²³ Meta (7 Jan 2025). More Speech and Fewer Mistakes. <https://about.fb.com/news/2025/01/meta-more-speech-fewer-mistakes/>

²⁴ Meta. (13 March 2025). Testing Begins for Community Notes on Facebook, Instagram and Threads. <https://about.fb.com/news/2025/03/testing-begins-community-notes-facebook-instagram-threads/>

Dit sluit aan bij het eerder genoemde artikel 16 (zie Thema 1) die de DSA officer aanhaalde: platforms zijn verplicht om via een openbare database te motiveren waarom ze een melding hebben afgewezen, wat de toezichthouder een concreet aanknopingspunt geeft om systeemrisico's vast te stellen. Wijst een platform bijvoorbeeld structureel en zonder goede reden meldingen af, dan kan dat volgens de DSA officer worden aangemerkt als bewijs dat het mitigatiesysteem niet werkt, met een onderzoek of boete tot gevolg.

Formele mechanismen zonder garantie op opvolging

Deze spanning tussen formele toegang en feitelijke invloed, zoals die in Thema 2 al zichtbaar werd bij artikel 40, keert ook terug in een ander mechanisme dat de DSA voor factcheckers in het leven roept: de status van *trusted flagger*.²⁵ Dit is een door de nationale toezichthouder (in Nederland: de ACM) erkende status waarmee organisaties vermoedelijk illegale content rechtstreeks bij platforms kunnen melden.²⁶ Platforms moeten deze meldingen vervolgens met voorrang behandelen en zo snel mogelijk beoordelen. Deze status is overigens niet exclusief voorbehouden aan factcheckorganisaties; andere partijen kunnen deze status ook krijgen. Platforms zijn bovendien niet verplicht om de meldingen van een *trusted flagger* daadwerkelijk op te volgen: hun verplichting betreft vooral transparantie over het aantal ontvangen meldingen, niet over de opvolging ervan. Net als bij artikel 40 lijkt hier sprake van een patroon waarbij de DSA formele participatie mechanismen voor factcheckers creëert, zonder dat deze automatisch leiden tot merkbare invloeden.

De onduidelijke juridische status van de Code of Conduct

De bevindingen roepen ook een bredere vraag op over de juridische status van de CoC zelf, waarover de

geïnterviewde experts niet eenduidig zijn. Volgens de DSA officer dient de CoC in de praktijk als heldere benchmark waaraan platforms binnen het DSA-kader worden getoetst:

"De Code of Conduct is als het ware een relevante benchmark waaraan de platformen worden gemeten voor de naleving van artikel 35 wat betreft desinformatierisico's. Als de Code bepalingen bevat die het mogelijk moeten maken dat factcheckers hun werk kunnen doen en een platform maakt dat praktisch gezien onmogelijk, dan kan dat relevant zijn voor de vraag of het platform zijn desinformatierisico's voldoende beperkt. Dat betekent niet dat een tekortkoming onder de Code automatisch een DSA-inbreuk is, uiteindelijk wordt gehandhaafd op de bindende verplichtingen uit de DSA."

De IViR-onderzoeker plaatst hier een kanttekening bij. Naar zijn oordeel ontbreekt er een concrete maatstaf voor wat als voldoende naleving geldt, waardoor niet altijd duidelijk is wanneer de maatregelen van platforms daadwerkelijk toereikend zijn. Daarnaast wijst hij op de dubbelzinnige positie van de CoC binnen het bredere handavingskader:

"Het is een co-regulerend instrument, maar de positie ervan binnen het handavingskader blijft enigszins ambigu. [...] Formeel is de code vrijwillig, maar tegelijkertijd speelt naleving ervan wel een rol bij de beoordeling van systeemrisico's onder de DSA. In die zin is de code vrijwillig, maar ook weer niet helemaal. Die ambiguïteit is wat mij betreft illustratief voor de manier waarop compliance [naleving] momenteel functioneert, zeker in deze vroege fase van de implementatie."

Een structurele oplossing: financiering als Europese verplichting

De factcheckers benadrukken in de interviews de noodzaak voor sterkere regulering en structurele systeemverandering. Voor veel respondenten schiet het huidige model tekort als duurzame basis voor factchecking: zoals eerder beschreven (zie Thema 1) blijkt factchecking momenteel te afhankelijk van vrijwillige samenwerking, tijdelijke contracten of veranderende platform prioriteiten. Omdat de bestaande CoC-toezeggingen vrijwillig zijn en de DSA geen concrete financieringsverplichtingen oplegt, wordt deze afhankelijkheid door respondenten direct verbonden aan het vrijblijvende karakter van het huidige beleidskader: zolang samenwerking en compensatie niet afdwingbaar zijn, blijft factchecking kwetsbaar voor veranderende platform prioriteiten. Een terugkerend voorstel is dan ook om deze vrijblijvendheid om te zetten in een structurele, Europees verankerde verplichting:

"De Europese Unie zou platforms kunnen verplichten om in een fonds in te investeren waar factcheckers uit worden betaald."

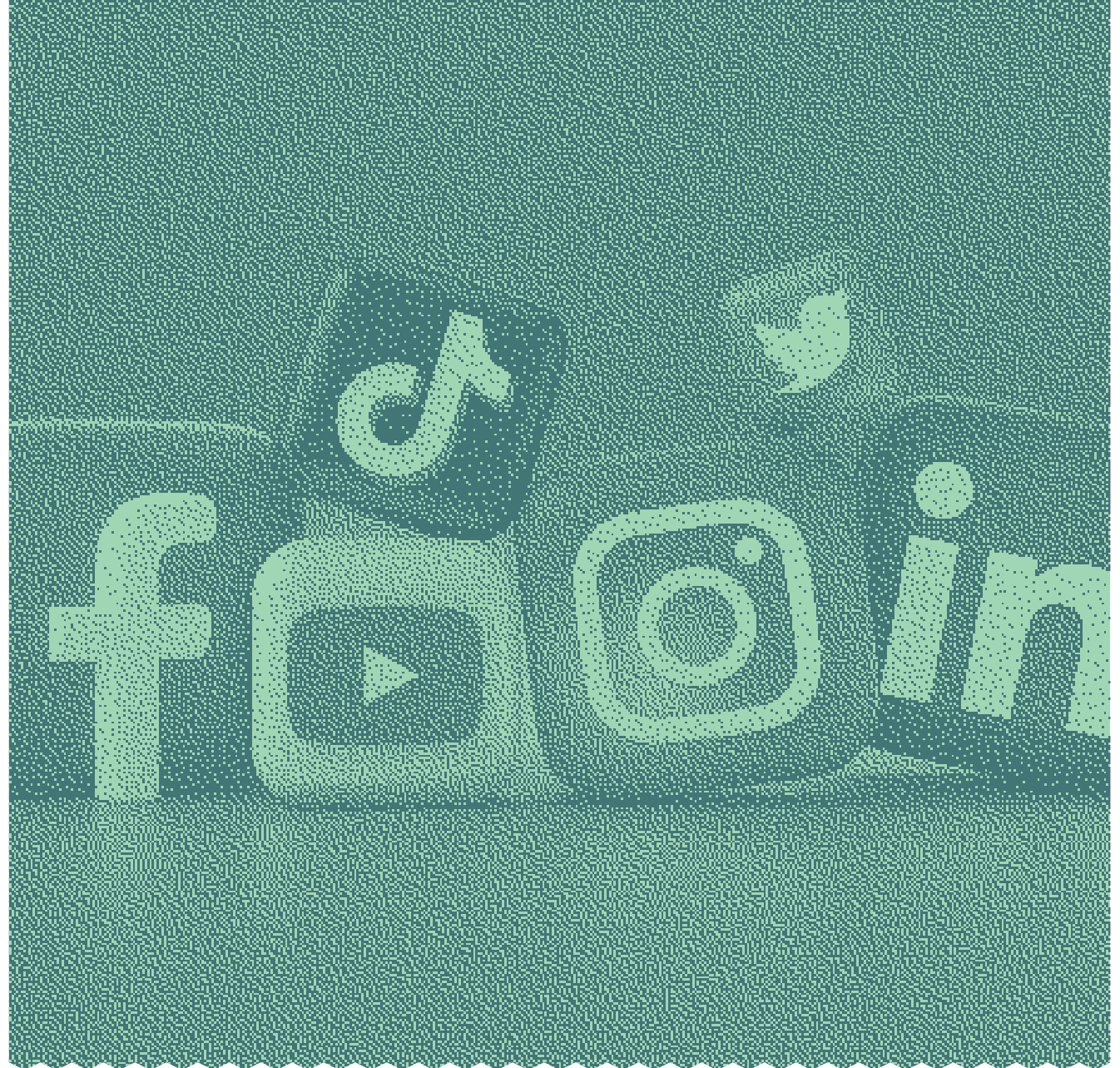
Een dergelijk model zou volgens respondenten meerdere problemen tegelijk kunnen aanpakken: financiële onzekerheid, afhankelijkheid van individuele contracten en het ontbreken van langetermijnstabiliteit:

"Dit zou een manier zijn om factchecking als een instituut in te voeren voor de Europese bevolking."

²⁵ European Commission. (Last update 12 June 2026). Trusted flaggers under the Digital Services Act (DSA). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/trusted-flaggers-under-dsa>

²⁶ Autoriteit Consument & Markt. (Laatst gewijzigd 12 feb 2026). Betrouwbare flaggers. <https://www.acm.nl/nl/digitale-economie/betrouwbare-flaggers-geschillenbeslechtsingsorganisaties-en-erkende-onderzoekers/betrouwbare-flaggers>

Tegelijkertijd blijven respondenten voorzichtig over wat een dergelijke afhankelijkheidsrelatie met zich mee zou brengen. Hoewel publieke of gereguleerde financiering wenselijk wordt geacht, benadrukken meerdere respondenten dat redactionele onafhankelijkheid daarbij gewaarborgd moet blijven. Dit thema laat daarmee zien dat de ervaren governance gap niet alleen wordt toegeschreven aan trage handhaving of vrijblijvende toezeggingen, maar dat de geïnterviewde factcheckers een fundamentele herziening voor ogen hebben: een verschuiving van incidentele, marktafhankelijke samenwerking naar structureel gefinancierde, institutioneel verankerde factchecking – mits die financiering zodanig wordt vormgegeven dat de onafhankelijkheid van het factcheck werk niet op het spel komt te staan. Regulering zou zich in die visie dus niet alleen moeten richten op wat platforms verplicht zijn te doen, maar ook op hoe factchecking als publieke functie structureel en onafhankelijk gepositioneerd kan worden.

Conclusie & aanbevelingen

Dit onderzoek had als doel te onderzoeken hoe Nederlandstalige factcheckorganisaties de relatie met Very Large Online Platforms (VLOPs) ervaren binnen het kader van de Digital Services Act (DSA) en de versterkte Code of Conduct on Disinformation (CoC). De resultaten laten zien dat factcheckorganisaties zich bevinden in een asymmetrische en kwetsbare verhouding tot platforms: VLOPs spelen een belangrijke rol in de verspreiding, zichtbaarheid en soms financiering van factchecking, maar samenwerkingen zijn doorgaans instrumenteel en tijdelijk, en volgen platformprioriteiten eerder dan structurele afspraken. Ook willen factcheckorganisaties hun journalistieke onafhankelijkheid behouden. Dit brengt factcheckorganisaties in een voortdurende spanning tussen de mogelijk praktische voordelen van samenwerkingen en het behoud van journalistieke autonomie.

Daarnaast laat het onderzoek zien dat de institutionele positie van factchecking kwetsbaar blijft. Respondenten beschrijven een situatie waarin de maatschappelijke behoefte aan factchecking groeit, mede door de opkomst van AI-gegenereerde content en de toenemende complexiteit van online desinformatie, terwijl structurele financiering, capaciteit en ondersteuning achterblijven. Verschillende respondenten zien factchecking daarom als een publiek goed dat momenteel slechts beperkt institutioneel is verankerd.

Met betrekking tot de DSA en de CoC ervaren factcheckorganisaties vooralsnog weinig concrete verandering in hun dagelijkse praktijk. De aanvullende expertinterviews nuanceren dit beeld: de DSA bevindt zich nog in een relatief vroege implementatiefase, waardoor verschillende verplichtingen pas geleidelijk hun werking zullen laten zien. De bevindingen wijzen niet eenduidig op een tekortschieten van de DSA als juridisch instrument, maar laten wel zien dat de aanwezigheid van formele verplichtingen niet automatisch leidt tot praktische verbetering voor onafhankelijke actoren zoals factcheckers. De effectiviteit van de DSA lijkt daarmee niet uitsluitend afhankelijk van de aanwezigheid van juridische verplichtingen, maar ook van de wijze waarop deze instrumenten toegankelijk, uitvoerbaar en daadwerkelijk gehandhaafd worden.

Een belangrijke bijdrage van dit onderzoek is dat het de ervaringen van Nederlandstalige factcheckorganisaties verbindt met de bredere Europese reguleringscontext, en daarmee laat zien dat de praktische werking van Europese platformregulering niet alleen kan worden beoordeeld vanuit het perspectief van naleving door VLOPs, maar ook vanuit de ervaringen van de onafhankelijke organisaties die van deze beleidsinstrumenten afhankelijk zijn. De bestrijding van desinformatie is daarmee niet uitsluitend een technologische of juridische uitdaging, maar ook een institutionele: duurzame ondersteuning van factchecking vraagt om aandacht voor de positie van de organisaties die deze publieke taak in de praktijk uitvoeren.

Beleidsaanbevelingen

Op basis van deze bevindingen zijn vier beleidsaanbevelingen te formuleren voor Europese beleidsmakers en nationale toezichthouders. Deze aanbevelingen volgen uit een terugkerend patroon in de aanvullende expertinterviews: de DSA biedt een sterker juridisch kader dan voorheen, maar de verdere ontwikkeling ervan vraagt vooral aandacht op drie vlakken: de daadwerkelijke handhaving van bestaande verplichtingen, de toegankelijkheid van de instrumenten die de wet biedt, en de mate waarin structurele samenwerking tussen VLOPs en onafhankelijke actoren, zoals factcheckers, wordt gestimuleerd.

Aanbeveling 1: Versterk de handhaving én evalueer de praktische werking van de DSA

Factcheckers ervaren vooralsnog weinig concrete verbeteringen op het gebied van transparantie, samenwerking en toegang tot platformgegevens. Dit suggereert dat de effectiviteit van de DSA niet uitsluitend kan worden beoordeeld aan de hand van formele naleving door platforms. Minstens zo belangrijk is de vraag of de verschillende verplichtingen daadwerkelijk leiden tot merkbare verbeteringen voor onafhankelijke actoren die bijdragen aan de bestrijding van desinformatie.

Europese toezichthouders zouden daarom periodiek moeten evalueren in hoeverre bestaande verplichtingen in de praktijk functioneren. Dit zou tevens aan kunnen sluiten bij de geplande evaluatie van de DSA in 2027.²⁷ Bij een dergelijke evaluatie zou niet alleen gekeken moeten worden naar de vraag of platforms voldoen aan de regelgeving, maar ook naar de ervaringen van onafhankelijke partijen met betrekking tot transparantie, samenwerking, zichtbaarheid en toegang tot informatie. Ook zou er expliciet ruimte gemaakt kunnen worden voor steekproefgebaseerde, onafhankelijk uitgevoerde evaluaties van aanbevelingsalgoritmes, als aanvulling op de bestaande zelfrapportages door VLOPs.

Aanbeveling 2: Vergroot de praktische toegankelijkheid van de instrumenten uit de DSA

De ervaringen van Post-X Society illustreren dat toegang tot niet-publieke platform data onder artikel 40 gepaard gaat met uitgebreide aanvraagprocedures, ethische toetsing en lange doorlooptijden. Dit zorgt ervoor dat er een spanningsveld ontstaat tussen bescherming van gevoelige gegevens en de behoefte aan tijdige toegang voor onderzoek naar actuele systeemrisico's.

Toezichthouders zouden daarom, naast verdere doorontwikkeling van artikel 40 zelf, actief kunnen investeren in voorlichting over de verschillende routes voor datatoegang en in directe ondersteuning van onderzoekers en onderzoeksorganisaties die van deze mogelijkheden gebruik willen maken, bijvoorbeeld via een vaste aanspreekfunctie bij de toezichthouder voor aanvragers van datatoegang. Zo kunnen bestaande beleidsinstrumenten toegankelijker worden zonder de waarborgen van de DSA los te laten.

Aanbeveling 3: Stimuleer duurzame ondersteuning van factchecking zonder nieuwe afhankelijkheid te creëren

Factchecking wordt door respondenten beschouwd als een activiteit met een duidelijke maatschappelijke en democratische functie, maar wordt grotendeels

uitgevoerd vanuit relatief kleine organisaties en/of groepen die afhankelijk zijn van projectsubsidies, tijdelijke financiering en incidentele samenwerkingen met VLOPs. Respondenten benadrukken dat financiële ondersteuning wenselijk is, maar dat directe afhankelijkheid van individuele platforms de journalistieke onafhankelijkheid onder druk kan zetten.

Beleidsmakers zouden daarom kunnen verkennen hoe structurele ondersteuning voor factchecking kan worden georganiseerd zonder directe afhankelijkheidsrelaties tussen platforms en factcheckorganisaties te creëren, bijvoorbeeld via onafhankelijke Europese of nationale fondsen, bestaande journalistieke subsidieregelingen, of andere financieringsconstructies waarbij de besluitvorming op voldoende afstand van zowel platforms als overheden plaatsvindt.

Aanbeveling 4: Borg toegang tot onderzoeks- en monitoringsinstrumenten

Meerdere respondenten noemen het verdwijnen van specifieke tools zoals CrowdTangle als een belangrijke verslechtering van hun mogelijkheden om online verspreiding van informatie te monitoren. Hoewel de DSA nieuwe mogelijkheden biedt voor data-toegang, laten de interviews zien dat het verdwijnen van bestaande instrumenten in de praktijk directe gevolgen kan hebben voor onderzoeks- en factcheckcapaciteiten, ook wanneer de formele datarechten zelf ongewijzigd blijven.

Beleidsmakers zouden daarom niet alleen aandacht moeten besteden aan formele datarechten, maar ook duidelijkere minimum eisen moeten stellen aan wat VLOPs via artikel 40, lid 12 structureel beschikbaar moeten houden, zodat de praktische beschikbaarheid van bruikbare onderzoeksinstrumenten voor onafhankelijke onderzoekers en factcheckers gewaarborgd blijft.

²⁷ European Commission. (19 Nov 2025). Commission evaluates the Digital Services Act's interaction with other EU laws and its designation threshold for VLOPs and VLOSEs. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/trusted-flaggers-under-dsa>

Bevindingen uit de interviews & beleidsaanbevelingen

Bevinding uit de interviews

Relevant DSA-/CoC-mechanisme

Beleidsaanbeveling

Factcheckorganisaties ervaren vooralsnog weinig praktische verbetering door de DSA

DSA beoogt transparantie, samenwerking en beperking van systeemrisico's

Evalueer niet alleen naleving door platforms, maar ook de praktische werking van de DSA voor onafhankelijke actoren

Toegang tot platformdata wordt als complex en tijdrovend ervaren

Artikel 40 DSA (toegang tot data voor onderzoekers)

Verbeter voorlichting en ondersteuning, en vergroot waar mogelijk de praktische toegankelijkheid van artikel 40-procedures

Factcheckorganisaties zijn afhankelijk van tijdelijke financiering en incidentele samenwerking

CoC stimuleert ondersteuning van factchecking

Ontwikkel duurzame, onafhankelijke financieringsmodellen zonder directe afhankelijkheid van individuele platforms

Het verdwijnen van instrumenten zoals CrowdTangle beperkt onderzoeks- en monitoringsmogelijkheden

DSA creëert mogelijkheden voor datatoegang en transparantie

Stel duidelijkere minimeisen aan structureel beschikbare onderzoeksinstrumenten, naast formele datarechten

Literatuurlijst

(geraadpleegde en geciteerde literatuur)

Europese regelgeving en beleidsdocumenten

European Comission. (2022).

2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation. European Commission. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2022-strengthened-code-practice-disinformation>

European Comission. (2025).

The Code of Conduct on Disinformation. European Commission. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2022-strengthened-code-practice-disinformation>

European Comission. (z.d.).

Digital Services Act. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act>

European Comission. (z.d.).

Codes of conduct under the Digital Services Act. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-codes-conduct>

European Comission. (z.d.).

Trusted flaggers under the Digital Services Act. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/trusted-flaggers-under-dsa>

European Comission. (2025).

Report on application of Article 33 of Regulation (EU) 2022/2065 (DSA) and the interaction of that Regulation with other legal acts. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/report-application-article-33-regulation-eu-20222065-dsa-and-interaction-regulation-other-legal>

European Comission. (n.d.).

Cooperating with fact-checkers, civil society, media and academia. https://commission.europa.eu/topics/countering-information-manipulation/cooperating-fact-checkers-civil-society-media-and-academia_en

Factchecking, CoC en platformverantwoording

European Fact-Checking Standards Network (EFCSN). (2024).

Fact-checking and related Risk Mitigation Measures for Disinformation in the Very Large Online Platforms. <https://efcsn.com/wp-content/uploads/2024/12/Report-Fact-checking-and-related-Risk-Mitigation-Measures-for-Disinformation-in-the-Very-Large-Online-Platforms.pdf>

European Fact-Checking Standards Network (EFCSN). (2025).

Statement on platforms' reduced commitments to the Code of Practice on Disinformation. <https://efcsn.com/policy/efcsn-statement-on-platforms-reduced-commitments-to-the-code-of-practice-on-disinformation/>

European Fact-Checking Standards Network (EFCSN). (2025).

The Moment of Truth for the Code of Conduct on Disinformation. <https://efcsn.com/report-the-moment-of-truth-for-the-code-of-conduct-on-disinformation/>

European Comission. (2025).

Code of Conduct on Disinformation: Signatories publish their latest reports in the Code's Transparency Centre. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/code-conduct-disinformation-signatories-publish-their-latest-reports-codes-transparency-centre>

European Comission. (2026).

Code of Conduct on Disinformation: Signatories publish their latest reports in the Code's Transparency Centre. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/code-conduct-disinformation-signatories-publish-their-latest-reports-codes-transparency-0>

European Digital Media Observatory (EDMO). (z.d.).

EDMO and the Code of Practice on Disinformation. <https://edmo.eu/areas-of-activities/research-policy-analysis/edmo-and-the-code-of-practice/>

DisinfoCode. (z.d.).

Code of Practice/Code of Conduct Transparency Reports. <https://disinfocode.eu/reports>

Postma, L. (2025).

De diversiteit en complexiteit van factchecking in het Nederlandse medialandschap: een verkenning. <https://publications.beeldengeluid.nl/pub/2541/Rapport-Factchecking-in-het-Nederlandse-Medialandschap.pdf>

Weikmann, T., De Pauw, G., Tulin, M., Hameleers, M., & de Vreese, C. (2026).

Structural Indicators under the Code of Conduct on Disinformation. BENEDMO. <https://benedmo.eu/wp-content/uploads/2026/03/BENEDMO-White-Paper-on-Structural-Indicators.pdf>

Wouters, F., & Opgenhaffen, M. (2024).

Regional Facts Matter: A Comparative Perspective of Sub-state Fact-Checking Initiatives in Europe. Media and Communication, 12.
<https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/8758>

Nieuws en journalistieke bronnen

Columbia Journalism Review. (2024).

Meta is getting rid of CrowdTangle.
https://www.cjr.org/tow_center/meta-is-getting-rid-of-crowdtangle.php

Commissariaat voor de Media (2024).

Onderzoeksrapport 'Jongeren, nieuws en sociale media. Een blik op de toekomst van het nieuws'.
<https://www.cvdm.nl/nieuws/onderzoeksrapport-jongeren-nieuws-en-sociale-media-een-blik-op-de-toekomst-van-het-nieuws/>

Meta (2024).

CrowdTangle.
<https://transparency.meta.com/researchtools/other-data-catalogue/crowdtangle/>

Meta (2025).

More Speech and Fewer Mistakes.
<https://about.fb.com/news/2025/01/meta-more-speech-fewer-mistakes/>

Meta (2025).

Testing Begins for Community Notes on Facebook, Instagram and Threads.
<https://about.fb.com/news/2025/03/testing-begins-community-notes-facebook-instagram-threads>

Meta (2025).

Meta Ad Library. [https://www.facebook.com/ads/library/?active_status=active&ad_type=all&country=IT&is_targeted_country=false&media_type=all&sort_data\[model\]=total_impressions&sort_data\[direction\]=desc](https://www.facebook.com/ads/library/?active_status=active&ad_type=all&country=IT&is_targeted_country=false&media_type=all&sort_data[model]=total_impressions&sort_data[direction]=desc)

NBC News. (2025).

Meta ends fact-checking program, will use Community Notes like X. <https://www.nbcnews.com/tech/social-media/meta-ends-fact-checking-program-community-notes-x-rcna186468>

NOS. (2026).

Chronologische tijdlijn terug op Instagram en Facebook als voorkeursoptie. <https://nos.nl/artikel/2596611-chronologische-tijdlijn-terug-op-instagram-en-facebook-als-voorkeursoptie>

Reuters. (2025).

Meta is earning a fortune on a deluge of fraudulent ads, documents show.
<https://www.reuters.com/investigations/meta-is-earning-fortune-deluge-fraudulent-ads-documents-show-2025-11-06/>

Reuters Institute for the Study of Journalism. (2022).

The power of platforms.
<https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/news/power-platforms>

Meta (2025).

More Speech and Fewer Mistakes.
<https://about.fb.com/news/2025/01/meta-more-speech-fewer-mistakes/>

Methodologie

Braun, V., & Clarke, V. (2006).

Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77–101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>